

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

●● Feiten en cijfers

● Hoeveel bedragen de minimumuitkeringen en het minimumloon?

In deze rubriek beperken we ons tot het minimumloon en de inkomensvervangende uitkeringen. Aanvullende uitkeringen, zoals bijvoorbeeld de kinderbijslag, integratietegemoetkoming, tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden enz. worden bijgevolg niet behandeld.

Hierna volgt een beknopt overzicht van de bedragen die van kracht zijn. Alle bedragen zijn indexgebonden. Voor uitgebreide informatie rond de regelgeving verwijzen we naar relevante websites.

[minimumloon](#) ● [minimum werkloosheidsuitkering](#) ● [leefloon](#) ● [minimumpensioen](#) ● [inkomensgarantie voor ouderen](#) ● [ziekte- en invaliditeitsverzekering](#) ● [tegemoetkomingen aan personen met een handicap](#) ● [armoederisicogrens](#)

● **Minimumloon:**

Het gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen (GGMMI) - zoals dat officieel heet - is het minimumloon uit arbeid dat de werkgever in de privé-sector, sinds 1975, voor een gemiddelde maand aan een voltijdse werknemer die 21 jaar of ouder is moet garanderen. Minder dan het minimumloon betalen mag niet.

Dit nationaal minimumloon wordt in België niet door de wet vastgelegd maar wordt sinds 1975 bepaald tijdens onderhandelingen tussen de sociale partners. Het geldt voor alle werkgevers en alle werknemers uit de privésector. Per bedrijfstak kunnen vakbonden en werkgevers bovendien overeenkomen om hogere minimumlonen vast te leggen.

Voor deeltijds werk geldt het minimumloon ook, maar wel in verhouding tot het aantal gewerkte uren (bijv.: wie 20 uren werkt in een bedrijf waar 38 uren als voltijds geldt, heeft recht op minimaal 20/38sten van het minimumloon).

In 1988 hebben de sociale partners twee verhoogde minimumlonen geïntroduceerd voor de werknemers boven 21 jaar, namelijk één voor de werknemers die minstens 21,5 jaar oud zijn en tenminste een half jaar anciënniteit hebben, en één voor de werknemers die minstens 22 jaar oud zijn en tenminste een jaar anciënniteit hebben (bron: [mijn loon](#)).

Tabel 15a: brutobedragen gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen voor het verrichten van normale voltijdse arbeidsprestaties van kracht op 1 oktober 2008

leeftijd	bruto maandbedrag
vanaf 21 jaar	1.387,49 €
vanaf 21,5 jaar + 6 maanden anciënniteit	1.424,31 €
vanaf 22 jaar + 12 maanden anciënniteit	1.440,67 €

bron: Nationale Arbeidsraad: [Cao bedragen](#)

In 1991 hebben de sociale partners beslist om het minimumloon uit te breiden tot werknemers jonger dan 21 jaar. Voor deze werknemers vertegenwoordigt het minimumloon slechts een percentage van het nationale of sectorale minimumloon, variërend tussen 70% voor de werknemers van 16 jaar of jonger en 94% voor de werknemers die 20 jaar oud zijn. Elk jaar komt er 6% bij.

Tabel 15b: Gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen (GGMMI) in functie van de leeftijd

Leeftijd	% van het GGMMI	bruto maandbedrag
20 jaar	94%	1.304,24 €
19 jaar	88%	1.220,99 €
18 jaar	82%	1.137,74 €
17 jaar	76%	1.054,50 €
16 jaar	70%	971,24 €

bron: [vacature](#)

Om het nettobedrag te kennen moet een bepaalde formule worden toegepast:

Brutosalaris (verkregen in het kader van
een arbeidsovereenkomst)

- Sociale bijdragen van de werknemer
(13,07 % van het brutosalaris voor de
arbeiders van de privé-sector)

= Belastbaar brutosalaris

- Bedrijfsvoorheffing

= Nettosalaris

bron: FOD Financiën: [Administratie van de ondernemings- en inkomensfiscaliteit](#)

Meer info: [Nationale Arbeidsraad](#)

- **Minimum werkloosheidsuitkering:**

- **Werkloosheidsuitkeringen**

Tabel 15c: Werkloosheidsuitkeringen zonder anciënniteitstoelage van kracht op 1 mei 2009

geldig vanaf 15.2009

	dag		maand	
	MIN	MAX	MIN	MAX
A - samenwonende met gezinslast				
• 1ste tot 6de maand	38,00	50,92	988,00	1323,92
• 7de tot 12de maand	38,00	47,46	988,00	1233,96
• vanaf 13de maand	38,00	44,35	988,00	1153,10
N - alleenwonende				
• 1ste tot 6de maand	31,93	50,92	830,18	1323,92
• 7de tot 12de maand	31,93	47,46	830,18	1233,96
• vanaf 13de maand	31,93	39,76	830,18	1033,76
B - samenwonende				
• 1ste tot 6de maand	23,93	50,92	622,18	1323,92
• 7de tot 12de maand	23,93	47,46	622,18	1233,96
• vanaf 13de maand	23,93	29,56	622,18	768,56
• forfaitperiode (eventueel)				
- gewoon		16,86		438,36
- bevoorrecht (1)		22,13		575,38

(1) als de werkloze + partner uitsluitend uitkeringen ontvangen en het dagbedrag van de uitkering van de partner 29,56 EUR niet overschrijdt

bron: [Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling](#)

Tabel 15d: Werkloosheidsuitkeringen met anciënniteitstoeslag van kracht op 1 mei 2009

geldig vanaf 15.2009

Werkloosheidsuitkeringen met anciënniteitstoeslag				
	dag		maand	
	MIN	MAX	MIN	MAX
A - samenwonende met gezinslast	40,62	48,67	1056,12	1265,42
N - alleenwonende				
• 50 - 54	33,99	41,24	883,74	1072,24
• 55 - 64	37,35	44,35	971,10	1153,10
B - samenwonende				
• 2de periode (nieuwe regeling)				
• 50 - 54	27,61	33,26	717,86	864,76
• 55 - 57	30,77	36,96	800,02	960,96
• 58 - 64	33,82	40,65	879,32	1056,90
• forfaitperiode (eventueel)				
• "gewoon"		20,32		528,32
• "bevoorrecht" (1)		25,59		665,34

(1) als de werkloze + partner uitsluitend uitkeringen ontvangen en het dagbedrag van de uitkering van de partner 29,56 EUR niet overschrijdt

bron: [Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling](#)

→ **Wachttuitkeringen**

De jongeren die toegelaten worden tot de werkloosheid op basis van hun studies of een leertijd, ontvangen, na een wachttijd, forfaitaire wachttuitkeringen waarvan de bedragen variëren naargelang hun leeftijd en gezinstoestand (bron: [FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg](#)).

Tabel 15e: Wachtuitkeringen geldig vanaf 1 mei 2009

geldig vanaf 15.2009

Wachtuitkeringen		
	dag	maand
A - samenwonende met gezinslast	37,02	962,52
N - alleenwonende		
• >=21	27,38	711,88
• 18 - 20	16,53	423,78
• < 18	10,52	273,52
B - samenwonende		
• "gewoon"		
• >= 18	14,38	373,88
• < 18	9,02	234,52
• "bevoorrecht" (1)		
• >= 18	15,34	398,84
• < 18	9,54	248,04

(1) als de werkloze + partner uitsluitend vervangingsinkomens ontvangen

bron: [Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling](#)

Meer info: [Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling](#)

- **Leefloon:**

Sinds oktober 2002 is het Recht op Maatschappelijke Integratie (RMI) van kracht, in de vorm van een uitkering (het leefloon) of tewerkstelling (activering). Het leefloon kwam in de plaats van het bestaansminimum.

Tabel 15f: Leefloonbedragen van kracht op 1 juni 2009

	per maand	per jaar
Cat. 1 Elke persoon die met één of meerdere personen samenwoont	483,86 €	5.806,30 €
Cat. 2 Een alleenstaand persoon	725,79 €	8.709,45 €
Cat. 3 Een persoon die uitsluitend samenwoont met een gezin te zijnen laste	967,72 €	11.612,61 €

bron: POD Maatschappelijke Integratie: Omzendbrief 2009-05-25: [Aanpassing van de basisbedragen van het leefloon vanaf 1 juni 2009](#)

Meer info: [POD Maatschappelijke Integratie: leefloon](#)

• **Minimumpensioenen:**

Het bedrag van het rustpensioen voor een volledige loopbaan mag niet lager zijn dan een bepaald minimum.

Werknemers:

Tabel 15g: Gewaarborgd minimumpensioen van werknemers voor een volledige loopbaan vanaf 1 juni 2009

	per maand	per jaar
Rustpensioen* gezinsbedrag	1.255,69 €	15.068,27 €
Rustpensioen* bedrag alleenstaande	1004,87 €	12.058,41 €
Overlevingspensioen**	989,07 €	11.868,82 €

* Rustpensioen: pensioen dat wordt toegekend op basis van een persoonlijke beroepsloopbaan als werknemer, zelfstandige of personeelslid van de openbare sector (bron: [Rijksdienst voor pensioenen](#))

** Overlevingspensioen: een uitkering die u ontvangt voor een vroegere arbeidsperiode van uw overleden echtgeno(o)t(e) (bron: [FOD Sociale Zekerheid](#))
bron: [Rijksdienst voor pensioenen](#)

Zelfstandigen:

Tabel 15h: Gewaarborgd minimumpensioen voor zelfstandigen bij volledige loopbaan vanaf 1 augustus 2009

	per maand	per jaar
gezinspensioen	1.213,44 €	14.561,24 €
pensioen alleenstaande of overlevingspensioen	920,62 €	11.047,46 €

bron: [RSVZ](#)

Meer informatie:

- >> [Rijksdienst voor Pensioenen: specifieke uitkeringen en veelgestelde vragen](#)
 - >> [Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen \(RSVZ\) : pensioenen](#)
-

● **Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)**

Het IGO vervangt sinds 1 juni 2001 het Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB). Het is een bijstandsregeling die de overheid verstrekt aan ouderen die de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar bereikt hebben en die door omstandigheden geen of geen voldoende loopbaan hebben kunnen opbouwen.

Tabel 15i: Basisbedragen inkomensgarantie voor ouderen vanaf 1 juni 2009

	per maand	per jaar
gehuwde of samenwonende	595,33 €	7.143,91 €
alleenstaande	892,99 €	10.715,87 €

bron: [Rijksdienst voor Pensioenen](#)

Meer info: [Rijksdienst voor Pensioenen: IGO](#)

● **Ziekte- en invaliditeitsverzekering**

Indien de periode van arbeidsongeschiktheid minder dan 1 jaar duurt, spreken we van primaire ongeschiktheid. Indien arbeidsongeschiktheid voortduurt na de periode van primaire ongeschiktheid, dus langer dan 1 jaar, spreken we van invaliditeit (bron: [RIZIV](#)).

Werknemers:

De uitkeringen worden begrensd door maximum- en minimumbedragen.

De bedragen hangen af van het tijdstip waarop iemand arbeidsongeschikt is geworden. Ter illustratie geven we de bedragen die gelden voor een persoon die recent arbeidsongeschikt is geworden. [De gedetailleerde tabellen met bedragen](#) vindt u hier.

Tabel 15j: Maximum- en minimumbedragen uitkeringen arbeidsongeschiktheid en invaliditeit voor werknemers volgens periode van arbeidsongeschiktheid van kracht op 1 september 2009

Primaire arbeidsongeschiktheid			
Maximum			
Gerechtigden	Met gezinslast	Zonder gezinslast	
		Alleenstaanden	Samenwonenden
Arbeidsongeschiktheid vanaf 1/1/2009	71,02 €/dag	71,02 €/dag	71,02 €/dag
	1.846,52 €/maand	1.846,52 €/maand	1.846,52 €/maand
	22.158,24 €/jaar	22.158,24 €/jaar	22.158,24 €/jaar
Minimum (vanaf de 1ste dag van de 7e maand van de arbeidsongeschiktheid)			
Gerechtigden	Met gezinslast	Zonder gezinslast	
		Alleenstaanden	Samenwonenden
regelmatig werknemer	48,30 €/dag	38,65 €/dag	32,49 €/dag
	1.255,80 €/maand	1004,90 €/maand	844,74 €/maand
	15.069,60 €/jaar	12.058,80 €/jaar	10.136,88 €/jaar
niet-regelmatig werknemer	37,22 €/dag	27,91 €/dag	
	967,72 €/maand	725,66 €/maand	
	11.612,64 €/jaar	8.707,92 €/jaar	

Invaliditeit*			
Maximum			
Gerechtigden	Met gezinslast	Alleenstaanden	Samenwonenden
Invalide vanaf 1/01/2009			
arbeidsongeschikt vóór 1/01/2008 (**)	77,55 €/dag	65,62 €/dag	47,73 €/dag
	2.016,30 €/maand	1.706,12 €/maand	1.240,98 €/maand
	24.195,60 €/jaar	20.473,44 €/jaar	14.891,76 €/jaar
arbeidsongeschikt vanaf 1/01/2008	76,94 €/dag	65,10 €/dag	47,35 €/dag
	2.000,44 €/maand	1.692,60 €/maand	1.231,10 €/maand
	24.005,28 €/jaar	20.311,20 €/jaar	14.773,20 €/jaar
Minimum			
Gerechtigden	Met gezinslast	Zonder gezinslast	
		Alleenstaanden	Samenwonenden
regelmatig werknemer	48,30 €/dag	38,65 €/dag	32,49 €/dag
	1.255,80 €/maand	1004,90 €/maand	844,74 €/maand
	15.069,60 €/jaar	12.058,80 €/jaar	10.136,88 €/jaar
niet-regelmatig werknemer	37,22 €/dag	27,91 €/dag	
	967,72 €/maand	725,66 €/maand	
	11.612,64 €/jaar	8.707,92 €/jaar	

opmerking: maand = dag x 26; jaar = dag x 312

*Bedragen voor de invaliden die arbeidsongeschikt geworden zijn vanaf 01/01/2003

**Deze categorie omvat de gerechtigden die arbeidsongeschikt werden voor 01/01/2008 en die pas na 31/12/2008 in invaliditeit treden omwille van een schorsing van de primaire periode wegens zwangerschapsverlof.

bron: [RIZIV](#)

Zelfstandigen:

Tabel 15k: Bedragen uitkeringen arbeidsongeschiktheid en invaliditeit van kracht op 1 september 2009

Primaire arbeidsongeschiktheid			
Gerechtigde	Met gezinslast	Alleenstaande	Samenwonende
	46,67 €/dag	35,41 €/dag	29,64 €/dag
	1.213,42 €/maand	920,66 €/maand	770,64 €/maand
	14.561,04 €/jaar	11.047,92 €/jaar	9.247,68 €/jaar
Invaliditeit			
Gerechtigde	Met gezinslast	Alleenstaande	Samenwonende
Zonder stopzetting van zijn bedrijf	46,67 €/dag	35,41 €/dag	29,64 €/dag
	1.213,42 €/maand	920,66 €/maand	770,64 €/maand
	14.561,04 €/jaar	11.047,92 €/jaar	9.247,68 €/jaar
Met stopzetting van zijn bedrijf	48,30 €/dag	38,65 €/dag	32,49 €/dag
	1.255,80 €/maand	1004,90 €/maand	844,74 €/maand
	15.069,60 €/jaar	12.058,80 €/jaar	10.136,88 €/jaar

opmerking: maand = dag x 26; jaar = dag x 312

bron: [RIZIV](#)

Meer info: [RIZIV: uitkeringsbedragen vanaf 1 september 2009](#)

• Tegemoetkomingen aan personen met een handicap:

Deze tegemoetkomingen bestaan uit: inkomensvervangende tegemoetkoming, integratietegemoetkoming en tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden. Ze kunnen gelijktijdig of afzonderlijk toegekend worden. Aangezien enkel de inkomensvervangende tegemoetkoming het loon vervangt, wordt deze besproken. Informatie over de integratietegemoetkoming en de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden vindt u op de website van de [Directie-generaal Personen met een handicap](#).

🚫 Inkomensvervangende tegemoetkoming

Deze tegemoetkoming wordt toegekend aan de persoon die, wegens zijn handicap, niet in staat is meer dan een derde te verdienen van wat een gezond persoon door uitoefening van een beroep op de algemene arbeidsmarkt kan verdienen. Bij de berekening van de tegemoetkoming wordt er rekening gehouden met de inkomsten van de persoon met een handicap, alsook van de persoon met wie de persoon met een handicap een huishouden vormt.

Tabel 15I: Maximale bedragen inkomensvervangende tegemoetkoming van kracht op 1 juni 2009

	per maand	per jaar
categorie A***	484,10 €	5.809,22 €
categorie B**	726,15 €	8.713,83 €
categorie C*	968,20 €	11.618,44 €

* Behoren tot categorie C: de persoon met een handicap die:

- een huishouden vormt;
- of één of meerdere kinderen ten laste heeft.

**Behoren tot categorie B: de persoon met een handicap

- die alleen leeft;
- of die zelf niet behoort tot categorie C en die gedurende 3 maanden dag en nacht in een instelling verblijft

*** Behoren tot categorie A: de persoon met een handicap die niet behoort tot de categorie B, noch tot de categorie C.

bron: FOD Sociale Zekerheid: [Directie-generaal Personen met een handicap](#)

Meer info: [Directie-generaal Personen met een handicap](#)

• **Armoederisicogrens:**

Aangezien armoede niet éénduidig kan gedefinieerd worden, is het niet mogelijk om één geldige en exacte armoedegrens te bepalen. Elke grens is uiteraard een conventie. De standaarddefinitie die gebruikt wordt door de Europese Commissie is gerelateerd aan de verdeling van de inkomsten en is vastgelegd op 60% van het [mediaan](#) nationaal [equivalent inkomen](#). Mensen met een inkomen dat zich beneden deze inkomensgrens situeert, worden geconfronteerd met een armoederisico (bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (2006), [Persbericht EU-SILC 2004](#) en [Nationaal Actieplan Sociale Insluiting 2001-2003](#)).

Tabel 15m geeft een overzicht van de armoederisicopercentages gemeten met verschillende grenzen.

Tabel 15m: Spreiding rond de armoederisicogrens (armoederisicopercentage gemeten met verschillende grenzen- % van het mediaan nationaal equivalent inkomen), België, 2007 (inkomen 2006).

	40%	50%	60%	70%
België	3,7 %	8 %	15,2 %	23,4 %

bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie: [EU-SILC 2007](#)

Het beschikbaar inkomen op individueel niveau wordt afgeleid van het beschikbaar gezinsinkomen dat daartoe gecorrigeerd wordt voor de grootte van het gezin. De mediaan wordt berekend omdat deze in tegenstelling tot het gemiddelde niet beïnvloed wordt door extreme waarden, dus door uitzonderlijk hoge of lage inkomens.

De cijfers die op nationaal en Europees niveau gebruikt worden om armoede en sociale uitsluiting in kaart te brengen, zijn afkomstig van de [EU-SILC](#) enquête ("European Union – Statistics on Income and Living Conditions" of "Statistiek naar Inkomens en Levensomstandigheden").

Voor de Belgische EU-SILC gegevens bedroeg het mediane beschikbaar inkomen 'per hoofd' (en dus gecorrigeerd voor de gezinsgrootte) in 2007 17.563 € per jaar of 1.463,58 € per maand. De armoededrempel is vervolgens gemakkelijk te berekenen: 60% van die 17.563 € per jaar, maakt 10.538 € per jaar of 878 € per maand. Personen die leven in een gezin waarvan het inkomen per hoofd lager ligt dan dit bedrag, hebben een verhoogd armoederisico (bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie: [EU-SILC 2007](#))

Tabel 15n: Absolute waarde van de armoederisicogrenzen op basis van EU-SILC 2007 (inkomens 2006)

	per maand	per jaar
alleenstaande	878 €	10.540 €
huishouden bestaande uit twee volwassenen en twee kinderen	1.845 €	22.134 €

bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie: [EU-SILC 2007](#)

In dit verband is het interessant het minimumloon en de minimumuitkeringen (nl. minimum invaliditeits- en werkloosheidsuitkeringen, minimumpensioen en bestaansminimum) te vergelijken met de armoederisicogrens. Hierbij valt op dat het niveau van de meeste minimumuitkeringen zich beneden de armoederisicodrempel situeert. Onderstaande cijfers zijn gebaseerd op de bedragen die in 2005 van kracht waren.

Tabel 15o: Netto minimumloon en minimumuitkeringen (rustpensioen, werkloosheid, invaliditeitsuitkering, bestaansminimum) in procent van de amoederisicogrens (60% van het mediaaninkomen), België, 2003 (EU-SILC 2004) en 2005 (EU-SILC 2006) (in %)

	minimum pensioen werknemers*		min. invaliditeits-uitkering werknemers**		minimum werkloosheids-uitkering ***		sociale bijstand ****		Minimumloon *****	
	2003	2005	2003	2005	2003	2005	2003	2005	2003	2005
alleenstaande	107	104	100	94	91	86	75	71	131	122
koppel	89	86	83	78	72	68	67	63	98	95
koppel met 2 kinderen			82	78	73	64	69	65	84	86
éénoudergezin met 2 kinderen			105	99	91	80	91	86	106	99

Opmerking: de bedragen voor gezinnen met kinderen zijn inclusief kinderbijslag

*Pensioen: alleenstaande man, minimum rustpensioen, jaar van ingang pensioen=2003, volledige loopbaan

** Invaliditeit: loonniveau=100% van het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen, arbeidsduur=100%

*** Werkloosheid: minimumuitkering, na 6 maand werkloosheid

****sociale bijstand = leefloon

***** minimumloon: loonniveau=100% van het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen, arbeidsduur=100%

bron: EU-SILC / STASIM / CSB zoals opgenomen in [NAPincl 2008-2010: indicatoren](#)

Uit de studie 'Postremus inter pares' van het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck (CSB) blijkt dat België in het groepje Europese koplanden (nl. Nederland, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk en de Scandinavische landen) steeds meer terrein prijsgeeft op het vlak van sociale bescherming. Vooral bij de laagste uitkeringen is dat te merken en neemt de armoede snel toe. De kloof tussen werkenden en uitkeringstrekkers groeit, omdat de uitkeringen achterop hinken op de stijgende welvaart (bron: Cantillon B., Marx I., Rottiers S., Van Rie T. (2007), [Een vergelijking van België met de Europese kopgroep: Postremus inter pares](#)).

Laatste aanpassing: 09/09/2009